

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti **D.T.C.**, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave, Vazovova 7/ A, deti rodičov nebohej Ing. A. M. a Ing. arch. G. C., zastúpeného JUDr. T., advokátom v B., , za účasti starých rodičov M. M. a O. M., oboch bývajúcich

v B., , **o návrhu starých rodičov M. M. a O. M.**, právne zastúpených Advokátskou kanceláriou K., so sídlom v B., , **o zrušenie a nariadenie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III, pod sp.zn. 37 P 7/2011, na dovolanie otca maloletých detí proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave 31. mája 2011, sp.zn. 11 CoP 127/2011 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2011, sp.zn. 11 CoP 127/2011 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ť o v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III uznesením z 30. marca 2011, č.k. 37 P 7/2011-39 zamietol návrh starých rodičov M. M. a O. na zrušenie uznesenia Okresného súdu Bratislava III, č.k. 38 P 209/2010-5 z 5. augusta 2010. Súčasne zamietol aj návrh starých rodičov na nariadenie predbežného opatrenia zákazom styku otca s maloletými deťmi. Po zvážení všetkých skutočností prípadu a oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že návrhy starých rodičov nie sú dôvodné. Pokiaľ ide o zrušenie nariadeného predbežného opatrenia konštatoval, že pri rozhodovaní o takomto návrhu je vždy potrebné skúmať, či pominuli dôvody, pre ktoré bolo predbežné opatrenie nariadené, pričom pod pominutím dôvodov je potrebné rozumieť

najmä zmenu pomerov na strane účastníkov konania, alebo ak súd dospeje k záveru, že predbežné opatrenie vôbec nemalo byť nariadené. Poukázal na to, že v čase nariadenia predbežného opatrenia upravujúceho styk otca s deťmi mal súd preukázané, že medzi otcom a deťmi došlo k citovému odlúčeniu vzhľadom na čas, po ktorý deti neboli v starostlivosti svojho otca, z ktorého dôvodu maloletej D. a T. je potrebné, vzhľadom na dlhodobo narušené vzťahy s ich otcom, poskytnúť čas, aby tieto mali možnosť postupne sa vyrovnávať s opätovným začlenením otca do ich životov. Dospel k záveru, že od tohto rozhodnutia nedošlo k preukázanej zmene pomerov, či už na strane oboch maloletých detí alebo na strane otca, ktorá by odôvodňovala zrušenie predbežného opatrenia. Na základe uvedených skutočností nevzhladol ani potrebu nariadenia predbežného opatrenia, ktorým by bol styk otca s maloletými deťmi zakázaný. Uznal, že voči otcovi je vedené trestné stíhanie, toto sa však nachádza v štádiu dokazovania, do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, teda skutočnosti, ktoré sa tohto trestného stíhania týkajú, neboli doposiaľ potvrdené, ani vyvrátené. Poukázal taktiež na tú skutočnosť, že otec je už vo výkone svojich rodičovských práv a povinností fakticky obmedzený, a to tým, že deti boli predbežným opatrením súdu zverené do osobnej starostlivosti starých rodičov, a teda otec nevykonáva sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný rozvoj maloletých detí. V prípade zákazu styku otca s maloletými deťmi by bol otec v zmysle výkonu svojich rodičovských práv a povinností zaťažený len vyživovacou povinnosťou voči svojim deťom, pričom by mu okrem práva informovať sa o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa maloletých detí nebolo vôbec umožnené svoje rodičovské práva a povinnosti reálne vykonávať. Rovnako uzavrel, že bolo potrebné prihliadnuť na to, že vo veci zverenia oboch maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti sa vedie riadne konanie, v ktorom sa pristúpi k vykonaniu riadneho a potrebného dokazovania na preukázanie všetkých skutočností potrebných pre rozhodnutie vo veci.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) na odvolanie starých rodičov uznesením z 31. mája 2011, sp.zn. 11 CoP 127/2011 uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu starých rodičov M. na zrušenie uznesenia Okresného súdu Bratislava III z 5. augusta 2010, č.k. 38 P 209/2010-5 zmenil tak, že uznesenie Okresného súdu Bratislava III 5. augusta 2010, č.k. 38 P 209/2010-5 zrušil; uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu starých rodičov M. na nariadenie predbežného opatrenia zákazom styku otca s maloletými deťmi C. zmenil tak, že nariadil predbežné opatrenie, ktorým sa až do

právoplatného skončenia vo veci samej, t.j. do skončenia konania o návrhu starých rodičov M. na zverenie maloletej D. a maloletej T. do ich spoločnej náhradnej starostlivosti zakázal otcovi stretávať sa s maloletými deťmi C. - D.T.D.. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Pokiaľ ide o zrušenie nariadeného predbežného opatrenia, dospel k záveru, že plynutím času možno konštatovať, že nariadené predbežné opatrenie svoj účel nespĺnilo, keďže vzťahy medzi starými rodičmi a otcom, ako aj medzi maloletými deťmi a otcom, sa vyhrotili až do takej miery, že voči otcovi je vedené trestné stíhanie a maloletá D. 7. decembra 2010 sama vo vlastnom mene podala na Okresný súd Bratislava III návrh na zákaz styku s otcom, obsahom ktorého je jej žiadosť o pomoc. Nehodnotil obsah tohto návrhu, najmä to, či vyjadruje vôľu maloletej, prípadne starých rodičov, ale fakt, že takýto návrh podaný bol, hodnotil možné následky vyplývajúce zo súčasného psychického stavu maloletej D., ktorá je momentálne v psychiatrickej starostlivosti Doc. MUDr. Š.. Vychádzal z toho, že účelom konania starostlivosti o maloleté deti je v prvom rade chrániť záujem maloletých detí, a preto podriadil výkon rodičovských práv otca záujmom maloletých detí, a to i napriek tomu, že otcovi v trestnom konaní žiaden skutok, ktorý mu je kladený za vinu, zatiaľ preukázaný nebol. S poukazom na uvedené, odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia úpravou styku otca s maloletými deťmi podľa § 220 O.s.p. zmenil a predmetné uznesenie o nariadení predbežného opatrenia zrušil. Súčasne podľa § 220 O.s.p. zmenil aj uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh starých rodičov na nariadenie predbežného opatrenia zákazom styku otca s maloletými deťmi tak, že predbežné opatrenie nariadil, vychádzajúc zo súčasnej situácie, keď nie je v záujme maloletých detí bez ohľadu na to, či tvrdenia maloletej D. majú reálny podklad stretávať sa s ich otcom. Je zrejmé, že deti sa s otcom dobrovoľne nechcú stretávať a nútený styk z ich strany by vyvolal ešte väčšiu eskaláciu napätia, strachu a odmietania otca. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanovením § 146 ods.1 písm. a) O.s.p.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletých detí. Namietal, že ani súd prvého stupňa, ani odvolací súd nekonali na verejnom pojednávaní, že mu nebol doručený návrh starých rodičov, ani rozhodnutie súdu prvého stupňa, ani odvolanie starých rodičov, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom

v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O.s.p. Tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nesprávne, pretože nedošlo k žiadnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala takú zásadnú zmenu. Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie alebo toto zmenil a potvrdil správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré mu predchádzalo.

Starí rodičia maloletých detí vo svojom vyjadrení k dovolaniu z dôvodu, že dovolanie nie je procesne prípustné v zmysle § 237 O.s.p., navrhli dovolanie otca maloletých detí zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V každom dovolacom konaní skúma dovolací súd najskôr to, či dovolanie je podané v zákonom stanovenej lehote, či ho podáva na to oprávnená osoba a či dovolanie je procesne prípustné (či sa ním napáda rozhodnutie, proti ktorému je dovolanie prípustné podľa § 237 O.s.p. až § 239 O.s.p.). Dovolací súd pritom rieši len otázky procesnej povahy. K riešeniu ďalších otázok (napríklad z hľadiska výskytu procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. alebo z hľadiska správnosti právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) môže dovolací súd pristúpiť až vtedy, keď bolo dovolanie podané v zákonom stanovenej lehote, subjektom oprávneným podať dovolanie a proti rozhodnutiu, ktoré podľa zákona možno týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie otca maloletých detí smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o predbežnom opatrení.

Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti

uzneseníu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia úpravou styku otca s maloletými deťmi zmenil a uznesenie o nariadení predbežného opatrenia zrušil. Súčasne zmenil aj uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh starých rodičov na nariadenie predbežného opatrenia zákazom styku otca s maloletými deťmi tak, že predbežné opatrenie nariadil.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o predbežnom opatrení, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré je taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutie, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania otca maloletých detí z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodit'.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého

účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Z vymenovaných procesných vád je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť pred ním konať.

Otec maloletých detí namietal, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že súdy nižších stupňov vo veci nenariadili pojednávanie a nebol mu doručený ani návrh starých rodičov maloletých detí na zrušenie a nariadenie predbežného opatrenia, rozhodnutie súdu prvého stupňa, ani odvolanie starých rodičov. O celom tomto konaní nebol ako otec maloletých detí a účastník konania súdom informovaný a nemal tým žiadnu možnosť dovolať sa svojich práv.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), porovnaj napr. sp.zn. III. ÚS 156/06, sp.zn. III. ÚS 331/04, sp.zn. II. ÚS 174/04.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Citovaný čl. 46 ods.1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele

druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámeč, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup, nie však samotné rozhodovanie. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania, pri jeho vydaní (vyhlásení a vyhotovení) musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na prvky zrozumiteľnosti, určitosti, jasnosti a súladu jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k výroku. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania slúžiacich na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka

súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Súdna ochrana sa poskytuje v materiálnom ponímaní, čo tiež znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Súdna ochrana nie je poskytovaná formálne. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či procesný úkon, z uplatnenia ktorého bol účastník vylúčený, mal podstatný vplyv na ďalšie konanie. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu, ani v ňom vyslovený právny názor, s ktorým sa účastník nestotožňuje. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza.

K prvej dovolacej námietke dovolateľa, ktorou vytýkal súdom nižších stupňov, že vo veci rozhodli bez nariadenia pojednávania, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza nasledovné:

Podľa ustanovenia § 102 ods. 1 O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné

vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz; ustanovenia § 75 až 77 sa použijú primerane. Súd môže vydať rozhodnutie o predbežnom opatrení aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania (§ 75 ods. 6 O.s.p.). Rovnako platí, že k rozhodnutiu o predbežnom opatrení musí súd pristúpiť bezodkladne najneskôr do 30 dní po doručení návrhu (§ 75 ods. 4 O.s.p.); v prípadoch uvedených v § 76 ods. 1 písm. b/ tak musí urobiť do siedmich dní, v prípadoch uvedených v ustanovení § 76 ods. 1 písm. g/ tak musí urobiť najneskôr do 48 hodín a v prípadoch uvedených v ustanovení § 75a tak musí urobiť do 24 hodín od doručenia návrhu.

Z uvedeného vyplýva, že pri prijímaní takéhoto opatrenia, ktoré je opatrením dočasným a predbežným, prevláda požiadavka rýchlosti konania nad úplným preukázaním uplatneného nároku. Aj v konaní o predbežnom opatrení musí súd hodnotiť vykonané dôkazy, pritom (pri súčasnom preukázaní potreby dočasnej úpravy pomerov účastníkov) rozhodné skutočnosti (predovšetkým nárok sám) nemusia byť spoľahlivo preukázané. K nariadeniu predbežného opatrenia stačí, ak sú tvrdené skutočnosti aspoň osvedčené, t.j. ak sa javia aspoň pravdepodobnými. Procesnú zodpovednosť v uvedenom smere nesie navrhovateľ predbežného opatrenia. Zákon preto nepredpokladá, že súd bude pri rozhodovaní o predbežnom opatrení vykonávať dokazovanie a naopak, vo vedomí, že výsluchom účastníka konania, proti ktorému návrh na nariadenie predbežného opatrenia smeruje, by mohol byť zmarený účel uvedeného opatrenia; v ustanovení § 75 ods. 6 O.s.p. výslovne formuloval zásadu, že účastníci nemusia byť pred rozhodnutím o návrhu na predbežné opatrenie vypočutí a rovnako, že súd nemusí nariadiť pojednávanie. Pri samotnom osvedčovaní nároku (typicky na základe predložených listín) potom nie je treba dôsledne dodržiavať tie formálne požiadavky, ktoré zákon ukladá pri dokazovaní, vrátane požiadavky, aby sa druhá strana sporu mohla pred rozhodnutím o predbežnom opatrení k obsahu listín, z ktorých bude súd robiť záver o tom, či sú splnené predpoklady pre nariadenie predbežného opatrenia, vyjadriť. Z citovanej dikcie zákona (§ 75 ods. 6 O.s.p.) treba vyvodiť, že účastníci nemusia byť vypočutí, a že súd pri nariadení predbežného opatrenia nemusí nariadiť pojednávanie, pretože sa nejedná o prejednanie veci samej. Citované ustanovenie je práve výnimkou zo zásady ustanovenej v § 18 a § 115 O.s.p. Súd o návrhu na vydanie predbežného opatrenia rozhoduje aj bez výsluchu účastníkov, tým je daná možnosť súdu rozhodnúť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia aj bez toho, že by sa účastníci k návrhu predbežného opatrenia priamo a ústne vyjadrili. Takýto postup v konaní umožňuje súdu i v konaní o zrušenie predbežného

opatrenia, vychádza z predpokladov, ktoré osvedčujú dôvodnosť takéhoto návrhu, bez toho, aby nariadil pojednávanie, alebo vypočul účastníkov. Preto, keď súd prvého stupňa a odvolací súd rozhodli bez toho, aby na prejednanie tejto veci nariadili pojednávanie, neodňali tým účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Otec maloletých detí v dovolaní ďalej namietal, že postupom súdov nižšieho stupňa mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. aj tým, že mu nebol doručený návrh starých rodičov maloletých detí, nebolo mu doručené uznesenie prvostupňového súdu o predbežnom opatrení, ani podané odvolanie starých rodičov voči tomuto uzneseniu.

Podľa ustanovenia § 75 ods. 8 O.s.p. o nariadení predbežného opatrenia rozhodne súd aj bez vyjadrenia ostatných účastníkov. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené. Ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý alebo zamietnutý, nedoručuje súd ostatným účastníkom uznesenie o jeho odmietnutí alebo zamietnutí, ani prípadné odvolanie navrhovateľa; uznesenie odvolacieho súdu im doručí, len ak ním bolo nariadené predbežné opatrenie.

Novela Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravila postup súdu v súvislosti s doručovaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Dôvodová správa k uvedenej novele uvádza, že takouto úpravou sa má vytvoriť priestor na to, aby sa odporca dozvedel o predbežnom opatrení až v okamihu, keď je voči nemu účinné. Preto mu nemožno doručovať ani návrh, ani prípadne odvolanie, ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý/zamietnutý. V preskúmvanej veci preto otcovi maloletých detí nemal byť doručovaný ani návrh starých rodičov maloletých detí na nariadenie predbežného opatrenia, ani odvolanie smerujúce voči zamietajúcemu uzneseniu, ani samotné uznesenie. Záujem na rýchlej a účinnej dočasnej ochrane práv navrhovateľa predbežného opatrenia má prednosť pred právom toho, proti komu predbežné opatrenie smeruje vyjadriť sa k navrhovaným skutočnostiam. Ochrana toho, proti komu predbežné opatrenie smeruje, je potom daná jeho právom vyjadriť sa k týmto tvrdeniam počas konania a navyše zodpovednosťou navrhovateľa predbežného opatrenia za prípadnú vzniknutú ujmu podľa § 77 ods. 3 O.s.p.

V danej veci súdy nižších stupňov postupovali v intenciách vyššie citovaného ustanovenia, avšak len pokiaľ sa týka návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Okresný súd Bratislava III uznesením z 30. marca 2011, č.k. 37 P 7/2011-39, zamietol návrh starých rodičov na nariadenie predbežného opatrenia, preto ho podľa dikcie zákona nedoručoval ostatným účastníkom (v tomto prípade otcovi maloletých detí) a nedoručoval potom ani podané odvolanie starých rodičov na vedomie protistrane, nakoľko mu tento postup vyplýval zo zákona. Uznesenie odvolacieho súdu o nariadení predbežného opatrenia, ktoré napadol otec maloletých detí dovolaním, mu správne doručené bolo. Námietačka dovolateľa bola vzhľadom na súladný postup súdu s ustanovením § 75 ods. 8 O.s.p. neopodstatnená, súdy pri prejednávaní veci procesne nepochybili a svojim postupom dovolateľovi neodňali možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Postup súdu však z dôvodu, že súčasťou návrhu starých rodičov maloletých detí na nariadenie predbežného opatrenia bol aj návrh na zrušenie predbežného opatrenia, nebol v súlade s Občianskym súdnym poriadkom. Z vyššie uvedeného legislatívneho výkladu a z dôvodov v ňom uvedených je zrejmé, že uvedený postup sa vzťahuje len na rozhodovanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a nemožno ho aplikovať aj na konanie o zrušení predbežného opatrenia. Súd prvého stupňa v danom prípade v zmysle ustanovenia § 114 ods. 1 O.s.p. nepostupoval. Otcovi maloletých detí nedoručil návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia, neumožnil sa k nemu vyjadriť a uviesť svoje tvrdenia v rozsahu, v akom to považoval za potrebné a rozhodol o návrhu len na základe uplatnených dôvodov na zrušenie predbežného opatrenia zo strany starých rodičov tak, že návrh zamietol. Odvolanie starých rodičov proti tomuto uzneseniu postupom podľa § 209a ods. 1 O.s.p. ostatným účastníkom (otcovi maloletých detí, ani kolíznemu opatrovníkovi) nedoručoval. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia úpravou styku otca s maloletými deťmi zmenil a uznesenie Okresného súdu Bratislava III z 5. augusta 2010, č.k. 38 P 209/2010- 5 o nariadení predbežného opatrenia zrušil.

Dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (vid' Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Procesný postup odvolacieho súdu zavŕšený dovolaním napadnutým uznesením odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým

zamietol návrh starých rodičov na zrušenie predbežného opatrenia úpravou styku otca s maloletými deťmi tak, že predmetné uznesenie o nariadení predbežného opatrenia zrušil, je zaťažený vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., existencia ktorej je vždy dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť uznesenie odvolacieho súdu i procesnú neprípustnosť dovolania otca maloletých detí (§ 239 ods. 3 O.s.p.), dovolaciemu súdu nebola daná možnosť zaoberať sa vecnou správnosťou rozhodnutia a ďalšími námietkami dovolateľa uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 11. júla 2012

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová